

EPONYMS IN MEDICAL BIOLOGY**Riabushko O. B., Yeroshenko G. A., Klepets O. V., Vatsenko A. V., Ulanovska-Tsyba N. A., Perederii N. O.**

Abstract. One of the important tasks of higher medical educational institutions is to create a modern and perfect material and technical educational base, which would allow to train highly qualified and competitive medical professionals. Medical biology, as an academic discipline, is aimed at the formation of the future physician's modern scientific worldview and contributes to the further implementation of the achievements of other fundamental disciplines in the practical fields of medicine. When studying medical biology, students must learn not only the terminology of the natural sciences, but also a significant number of new for them, complex medical terms. Medical terms often include eponymous clinical terms that reflect the names of scientists or physicians who first described a disease, phenomenon, method of research, or first used a special method of treatment or diagnosis. Knowledge and conscious understanding of eponymous terms, the ability to use them at the beginning of professional training of future doctors helps to increase the intellectual level, mastery of professional terminology and language of specialists.

The aim of the work is to analyze and determine the role of eponymous terms used in the study of medical biology discipline, in particular, sections – anthropogenetics and medical genetics, to explore the structure of these terminological units. The use of eponymous names in the study of medical biology contributes to the approach of educational material to the level of medical professionals, deepens integration with clinical disciplines, forms an understanding of professional ethics. When studying the sections of anthropogenetics and medical genetics, students get acquainted with a large number of names of diseases, symptoms and syndromes. Experience shows that students better learn the material, understand the cause and effect, remember the names of diseases and syndromes faster if they understand the origin of the term. The study of medical biology becomes more complex for students to use eponyms because they are difficult to remember and to translate, but they are of paramount importance to future physicians as part of their professional language.

Key words: terms-eponyms, anthropogenetics, medical genetics, syndromes, diseases.

*Рецензент – проф. Білаш С. М.
Стаття надійшла 25.01.2021 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2021-2-160-165-169

УДК 378.147:61

*Рябушко О. Б., Єрошенко Г. А., Климач Т. М., Ващенко А. В.,
Улановська-Циба Н. А., Шевченко К. В.*

**РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ СТУДЕНТІВ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ****Полтавський державний медичний університет (м. Полтава)****ryabushko12@ukr.net**

Вступ. Розвиток інформаційних технологій у сучасному світі давно викликає потребу й зацікавленість в отриманні освітніх послуг у форматі дистанційного навчання. Проте пандемія COVID-19 змусила вищі навчальні заклади України активно і в порівняно короткий проміжок часу впроваджувати дистанційну освіту в умовах жорсткого карантину, що потребувало гнучкої перебудови навчального процесу. Дистанційне навчання, як нова форма організації освітнього процесу, потребує застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, належного технічного забезпечення, ефективних методик навчання, підготовлених фахівців. Ефективність дистанційного навчання забезпечується дотриманням таких основних вимог, як самостійність здобувачів освіти, науковість навчальних матеріалів, систематичність у виконанні навчальних планів та програм, доступність студентів в інформаційному просторі, доступність якісної наочності, диференціація та індивідуалізація навчання, урізноманітнення методів оцінювання якості знань, оптимізація процесу навчання [1, 2].

В умовах карантину дистанційне навчання дає змогу обмежити безпосередній контакт науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти, що звичайно відповідає заходам безпеки, але при цьому висуває на перший план самостійну пізнавальну діяльність студента. Тому особливо важливим стає не

тільки надбання певного об'єму теоретичних знань, але й опанування студентами навичок роботи з джерелами інформації, оволодіння способами пізнавальної діяльності та вміннями застосовувати їх у самоосвіті та саморозвитку. Накопичений в Українській медичній стоматологічній академії досвід дистанційного навчання дозволяє зазначити, що запорукою ефективного навчання є теоретична, практична та емоційна готовність студентів до самостійної роботи [3].

Метою роботи було проаналізувати відношення студентів Української медичної стоматологічної академії (УМСА) до дистанційної форми навчання, ідентифікувати труднощі та переваги впроваджених методів дистанційного навчання, розглянути ефективні моделі організації групового навчання, які відповідають потребам і реаліям сучасної вищої освіти. На основі даних анонімного опитування студентів зробити висновки стосовно підвищення якості освіти у медичних навчальних закладах.

Об'єкт і методи дослідження. Було проведено вибіркоче, анонімне on-line анкетування студентів II курсу, що навчаються за фахом «Стоматологія» (нормативний термін навчання). Опитування здійснювалося на основі анкети «Дистанційне навчання в умовах карантину», розробленої психологом УМСА Климач Т. М., яка містила 9 питань, що мають одну,

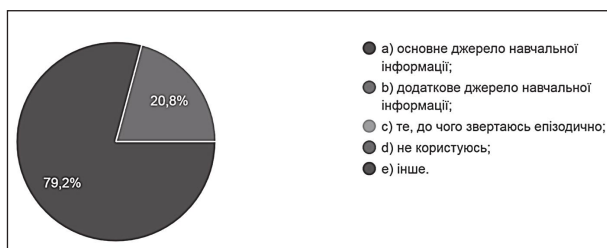

Рисунок 1 – Ставлення студентів до матеріалів дистанційного навчання як до джерела інформації.

або кілька відповідей (визначаються за бажанням студента). В опитуванні прийняло участь 50 студентів.

Результати дослідження та їх обговорення. Після завершення опитування студентів було опрацьовано всі анкети, що надійшли та проаналізовано результати анкетування у даній вибірці респондентів.

На питання анкети «Дистанційне навчання в умовах карантину для Вас, це ...» відповіді респондентів розподілилися таким чином:

- а) основне джерело навчальної інформації – 78,2%;
- б) додаткове джерело навчальної інформації – 20,8%;
- в) звертаюся епізодично – 0%;
- г) не користуюсь – 0%;
- д) інше – 0% (рис. 1).

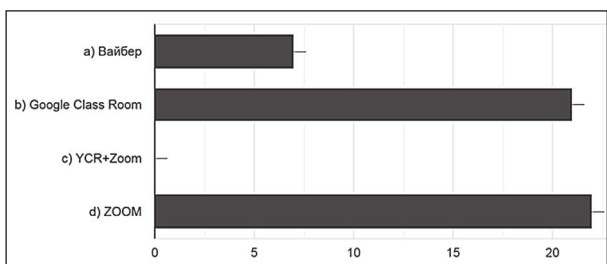

Рисунок 2 – Вибір студентами варіантів дистанційного навчання.

Отже, більшість опитаних студентів (78,2%) вважають, що в умовах карантину основна частина навчальної інформації надходить до них через різноманітні форми дистанційного навчання. Такі результати свідчать про належне забезпечення студентів навчальними матеріалами та засобами їх знаходження на різних ресурсах та носіях. При цьому 20,8% респондентів зазначили, що потребують пошуку додаткових джерел навчальної інформації, що сприяє їх самостійності у оволодінні знаннями. Таким чином дані опитування свідчать, що існує потреба переглянути та вдосконалити деякі методи та засоби донесення навчальних матеріалів до здобувачів освіти, особливо це стосується тем програми, що містять велику кількість наочності.

Відповіді студентів на питання «Який з варіантів дистанційного навчання найбільш ефективний?» (рис. 2) було розподілено таким чином:

Діаграма побудована за результатами опитування доводить, що найбільша кількість студентів віддає перевагу навчанню із застосуванням платформи ZOOM. Цей ресурс дозволяє не тільки вільно спілкуватися з викладачем, але й забезпечує зворотній зв'язок між студентами і викладачем, допомагає здійснювати постійний контроль за діяльністю сту-

дентів, вирішувати проблеми, які у них виникають. Крім того спілкування під час відеоконференцій, є ефективним способом комунікації всіх учасників процесу. Онлайн-спілкування в режимі реального часу значно підвищує мотивацію студентів та позитивно впливає на процес навчання [4]. При цьому, значна кількість опитаних надає перевагу роботі у сервісі Google Classroom, тому що він, як засіб комунікації викладачів і студентів надає можливість у форматі віртуального класу обмінюватися інформацією, відкриває доступ до основних навчальних матеріалів і файлів будь-якого формату, дозволяє прикріплювати посилання на сторонні ресурси, формувати пакети завдань, програмувати дату і час надходження завдань та контролювати їх виконання.

Питання анкети «Основними перевагами дистанційного навчання є...» у відповідях респондентів було відображено таким чином:

- а) багато часу вільного від занять – 8%;
- б) додаткове навантаження для самоосвіти – 4%;
- в) розвиток особистої ініціативи – 12%;
- г) регулювання власного режиму навантаження – 52%;
- д) інше – 24% (рис. 3).

На думку більшості респондентів (52%), основною перевагою дистанційної форми навчання є можливість регулювати власний режим навантажен-

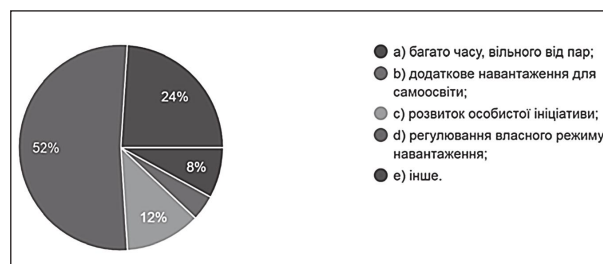

Рисунок 3 – Визначення студентами переваг дистанційного навчання.

ня. Дистанційне навчання – це система, яка дозволяє всім учасникам навчального процесу обирати зручний час занять та консультацій, а студенту надає можливість самостійно визначати час виконання завдань, варіанти їх надсилання для перевірки, а отже і керувати своїм вільним часом та самопідготовкою. 12% опитаних цінують дистанційне навчання за можливість розвитку особистої ініціативи. Така форма отримання освітніх послуг передбачає, що студент не тільки опановує певний набір знань, але і вчиться самостійно їх здобувати, працювати з інформацією, оволодіти способами пізнавальної діяльності, які в подальшому міг би застосовувати в умовах безперервної самоосвіти. І тільки 4% респондентів вважають, що дистанційне навчання надає додаткове навантаження для самоосвіти та самопідготовки. Крім того, дистанційна комунікація полегшує соціалізацію студентів, бо сприяє засвоєнню ними соціальних норм поведінки, етикету спілкування та взаємовідносин.

Думки студентів з питання анкети: «Недоліками дистанційного навчання є...» розподілились так:

- а) недостатній особистий контакт з викладачем – 12%;
- б) брак спілкування з одногрупниками – 32%;
- в) надмірне навантаження студента – 24%;

d) недостатнє забезпечення навчального контенту з предмету – 4%;

e) інше – 28% (рис. 4).

Серед недоліків дистанційного навчання найбільша кількість респондентів зазначили брак спілкування з одногрупниками (32%) та надмірне навантаження студента (24%). І лише 4% опитаних, як недолік визначають недостатнє забезпечення навчального процесу, що свідчить про досить якісне, в основному, наповнення навчально-методичними матеріалами інформаційних ресурсів для студентів. Необхідно зазначити, що в умовах дистанційного навчання студентів медичного вишу у викладачів частково обмежені можливості у демонстрації начального матеріалу, у перевірці практичних навиків, у опрацюванні деяких методик. Результати опитування свідчать, що 12 % студентів бракує особистого контакту з викладачем, який повністю забезпечує of-line формат спілкування.

На питання «При вивченні якого предмету у Вас виникають складнощі?» (рис. 5) відповіді опитуваних розподілилися так:

Результати анкетування свідчать, що найбільш складними для вивчення під час карантину для студентів стоматологічного факультету виявилися такі дисципліни, як біологічна і біоорганічна хімія та анатомія людини. Автори дослідження вважають, що результати опитування розподілилися таким чином тому, що вивчення студентами біологічної і біоорганічної хімії супроводжувалося певними труднощами і проблемами навіть за навчання в системі of-line. Дана дисципліна містить великий об'єм складного теоретичного матеріалу, який насичений хімічними формулами та складними рівняннями хімічних реакцій і при вивченні потребує безпосередньої участі викладача для уточнення і спрямування дій студента. Тому дистанційне навчання лише сприяло виникненню ускладнень і додало труднощів студентам у вивченні даної дисципліни. Засвоєння студентами таких дисциплін, як анатомія людини та гістологія в умовах дистанційного навчання, пов'язані з певними труднощами, оскільки навіть наявність якісного та інформативного демонстраційного матеріалу не може замінити потребу у безпосередньому візуальному та контактному дослідженні багатьох навчальних об'єктів та засобів. Таким чином дані опитування показали, що при вивченні інших навчальних дисциплін в умовах карантину у студентів виникало значно менше проблем та ускладнень.

Відповіді респондентів на питання анкети «З якими труднощами Ви стикаєтесь при дистанційному навчанні під час карантину?» розподілилися так:

- a) дотримання режиму дня – 8%;
- b) самоорганізація – 20%;
- c) великий обсяг завдань – 48%;
- d) відсутність комп'ютерної техніки – 0%;
- e) інше – 24% (рис. 6).

Аналіз результатів опитування показує, що для 48% респондентів проблемою є значний обсяг завдань з різних дисциплін, що спричиняє перенавантаження студентів за умов дистанційного навчання. Слід зазначити, що така ситуація виникає тому, що більшість кафедр намагаються як можна краще забезпечити свій предмет інформаційними та контрольними матеріалами, вважаючи, що під час каран-

Рисунок 4 – Визначення студентами недоліків дистанційного навчання.

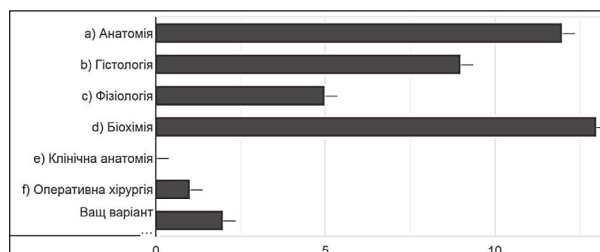

Рисунок 5 – Предмети при вивченні яких у студентів виникають ускладнення.

тину у студентів з'являється більше вільного часу, який було б розумно використати для навчання. Але у 20% опитаних під час карантину виникали труднощі із самоорганізацією. В умовах дистанційного навчання найбільшу складність викликає організація on-line занять за розкладом, у режимі реального часу, оскільки поза навчальним закладом у студентів особисте життя, яке не завжди співпадає з розкладом дисциплін. Тому дистанційна форма навчання вимагає від студентів високого рівня самоорганізації, самодисципліни та свідомої мотивації. На жаль, не у всіх студентів такі якості розвинені достатньою мірою [5].

Питання анкети «Чи достатньо Вам інформації для організації дистанційного навчання вдома?» у відповідях студентів було відображено таким чином:

- a) отримую інформацію вчасно – 32%;
- b) всі завдання зрозумілі – 16%;
- c) можу зв'язатися з викладачем – 52%;
- d) завдання отримуємо не своєчасно – 0%;
- e) потребуємо допомоги куратора – 0% (рис. 7).

Результати опитування свідчать, що більшість студентів (52%) цінують можливість зв'язатися з викладачем у разі виникнення проблем або питань. Такі дані, на думку авторів дослідження, доводять, що на дистанційному навчанні більшість викладачів з кращого боку продемонстрували свою здатність до комунікації, вміння організувати партнерські відносини, розуміння проблем та потреб студентів. Крім того, потреба у безпосередньому спілкуванні з викладачем виникає більше у студентів молодших курсів, оскільки через пандемію вони мало навчалися за традиційною формою. Те, що жоден з опитаних

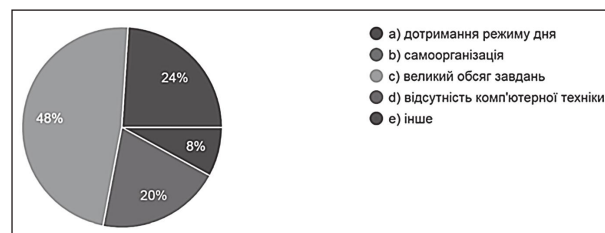
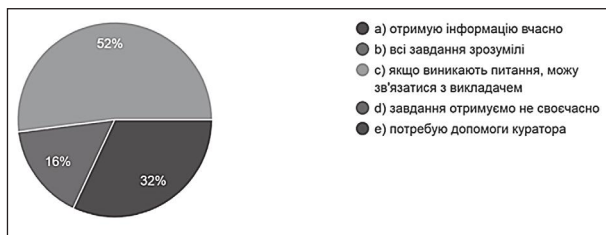

Рисунок 6 – Спектр виявлених труднощів дистанційного навчання.

Рисунок 7 – Визначення студентами рівня достатності та вчасності подачі інформації під час дистанційного навчання.

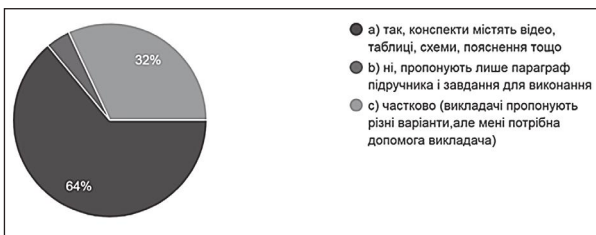
студентів (0%) у своїй анкеті не зазначив про несвоєчасне отримання завдань, або про необхідність звертатися до куратора, свідчить про належну дисциплінованість та самоорганізованість усіх учасників навчального процесу, та про методично вивірену організацію дистанційного навчання на більшості кафедр.

Відповіді студентів на питання «Чи зрозуміло подають викладачі теоретичний матеріал, який Вам треба вивчити?» розподілилися так:

- а) так, матеріали містять все необхідне: відео, таблиці, пояснення – 64%;
- б) ні, пропонують лише параграф з підручника та завдання – 4%;
- в) частково (мені потрібна допомога викладача) – 32%;
- г) інше – 0% (рис. 8).

Більшість опитаних (64%) вважають, що теоретичний матеріал, який був запропонований їм під час дистанційного навчання, досить інформативний, містить необхідні пояснення, відео, таблиці, приклади, алгоритми вирішення задач та вправ і використовувався студентами при підготовці до практичних занять. Але 32% респондентів зазначили, що лише частково задоволені добром інформаційних матеріалів і потребують допомоги викладача для якісної підготовки до дистанційних занять. Дистанційна форма навчання особливо складна для студентів початкових курсів, які потребують більшої уваги з боку викладача та більш чітких вказівок, щодо об'єму необхідних теоретичних знань з певної дисципліни, оскільки мають значне навантаження, пов'язане з одночасним вивченням багатьох нових для них, складних предметів. І лише 4% респондентів зазначили, що були незадоволені інформаційним наповненням деяких навчальних предметів, оскільки отримували тільки зазначений параграф з підручника та завдання. Тому автори вважають, що існує необхідність кафедрам переглянути навчально-методичне забезпечення дистанційного навчання, особливо звернути увагу на доступність теоретичних та демонстраційних матеріалів.

Останній пункт анкети: «Ваші пропозиції та зауваження щодо організації, змістового наповнення

Рисунок 8 – Оцінка студентами якості наданих теоретичних матеріалів та інформаційного забезпечення занять.

і удосконалення дистанційного навчання.» – мав на меті розглянути зауваження, побажання та пропозиції здобувачів освіти, щодо організації дистанційного навчання в умовах карантину. Результати анкетування дали авторам дослідження можливість ідентифікувати труднощі та переваги впровадженого дистанційного навчання. Загалом більшість опитаних студентів вважають, що в умовах пандемії дистанційна форма навчання в академії була організована на належному рівні. Деякі респонденти пропонували приділити більше уваги структурі навчальних матеріалів, використовувати більше презентацій, схем, таблиць, діаграм, щоб теоретичний матеріал, який отримують студенти був раціонально систематизований, комплексний, схематичний і більш короткий [3]. Необхідно зазначити, що студенти охоче йшли на співпрацю з організаторами анкетування та активно відповідали на питання. Багато студентів виявили бажання й надалі приймати участь у опитуваннях та надсилати свої відгуки.

Висновки.

Більшість опитаних студентів позитивно оцінили організацію та навчально-методичне забезпечення дистанційного навчання в умовах карантину та визначили його, як головне джерело надходження навчальної інформації.

Студенти віддають перевагу дистанційному навчанню із застосуванням платформи ZOOM та сервісу Google Classroom.

Серед переваг дистанційного навчання більшість студентів зазначили можливість регулювати власний режим навантаження та наявність передумов до розвитку особистої ініціативи. Недоліками дистанційної форми навчання студенти вважають відсутність безпосереднього особистого контакту з викладачами, недостатнє спілкування з одногрупниками та надмірне навчальне навантаження.

У якості пропозиції щодо удосконалення дистанційного навчання студенти найчастіше пропонують включати більше презентацій, схем, таблиць у навчальні матеріали та, по можливості розмішувати всі дисципліни на одній інформаційній платформі.

Література

- Scrypnik IM, Maslova GS, Pryhod'ko NP, Gopko OF, Shaposhnik OA. Vykorystannya dystantsijnyh metodiv navchannya v medychnij osviti. Problemy bezpererвної medychnoji osviti ta nauki. 2020;3(39):29–32. [in Ukrainian].
- Lisachenko OD, Yeroshenko GA, Bilash VP, Pelipenko LB, Shevchenko KV. Distanczi'jne navchannya na kafedrah morfologij chnogo profi'lyu v umovakh karantynu. Perevagi ta nedoli'ki. Visnyk problem biologiji i medytsyny. 2020;3(157):188–191. [in Ukrainian].
- Yeroshenko HA, Lisachenko OD, Klymach TM, Shevchenko KV, Grygorenko AS, Kynash OV, et al. Distanczi'jne navchannya v umovach karantynu – ochyma studentiv-medykiv. Visnyk problem biologiji i medytsyny. 2021;1(159):163–168. [in Ukrainian].
- Muronov YUB. Perevahy ta nedoliki dystantsijnoho navchannya [Internet]. L'vivs'kyj torhovel'no ekonomichnyy universytet: Kafedra menedzhmentu; 2020. Dostupno: <https://kerivnyk.info/perevahy-ta-nedoliki-dystantsijnoho-navchannya/>. [in Ukrainian].
- Yeroshenko HA, Shepitko VI, Yakushko OS, Lisachenko OD. Dosvid vprovadzhennia dystantsijnoi formy navchannya na kafedri histologii, tsytologii ta embriologii. Visnyk problem biologiji i medytsyny. 2020;2(156):194–97. [in Ukrainian].

РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ СТУДЕНТІВ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Рябушко О. Б., Єрошенко Г. А., Клиmach Т. М., Ващенко А. В., Улановська-Циба Н. А., Шевченко К. В.

Резюме. Сучасний розвиток інформаційних технологій спонукає до отримання освітніх послуг у форматі дистанційного навчання. Пандемія COVID-19 змусила вищі навчальні заклади багатьох країн світу й України в тому числі, активно і швидко впроваджувати дистанційну освіту в умовах карантину, що потребувало гнучкої перебудови навчального процесу. Дана робота присвячена аналізу результатів анонімного опитування студентів щодо їх ставлення до дистанційної форми навчання в умовах карантину. Опитування здійснювалося на основі спеціально розробленої анкети. За допомогою анкетування визначили, що студенти вважають перевагами, а що недоліками дистанційного навчання, які навчальні дисципліни виявилися найбільш складними для вивчення під час карантину, які вимоги висувають студенти до теоретичних та демонстраційних матеріалів, які інформаційні платформи та сервіси обирають для отримання якісної освіти. Результати цього дослідження дали можливість зробити деякі висновки. Отже більшість опитаних студентів позитивно оцінили організацію та навчально-методичне забезпечення дистанційного навчання в нашому учбовому закладі та визначили його, як головне джерело надходження навчальної інформації. При цьому, студенти віддають перевагу дистанційному навчанню із застосуванням платформи ZOOM та сервісу Google Classroom. Серед переваг дистанційного навчання більшість опитаних зазначили можливість регулювати власний режим навантаження та наявність передумов до розвитку особистої ініціативи. Недоліками дистанційної форми навчання студенти вважають відсутність особистого контакту з викладачем, недостатнє спілкування з одногрупниками та надмірне навчальне навантаження. Як пропозиції щодо удосконалення дистанційного навчання студенти найчастіше пропонують включати більше презентацій, схем, таблиць у навчальні матеріали та, по можливості розміщувати всі дисципліни на одній інформаційній платформі. Дистанційне навчання – перспективна форма організації навчального процесу, у якій здобувач освіти виступає активним суб'єктом навчання, що сприяє його самостійності та підвищенню навчальної мотивації. Обов'язком науково-педагогічних працівників є робота над створенням умов для самореалізації студентів в навчальній діяльності.

Ключові слова: дистанційна форма навчання, анкетування, карантин, студенти, викладачі, якісна освіта.

RESULTS OF STUDENTS SURVEY ABOUT FEATURES OF DISTANCE LEARNING

Ryabushko O. B., Yeroshenko G. A., Klimach N. N., Vatsenko A. V., Ulanovska-Tsyba N. A., Shevchenko K. V.

Abstract. Modern development of information technologies encourages the receipt of educational services in the format of distance learning. The COVID-19 pandemic forced higher education institutions in many countries, including Ukraine, to actively and quickly implement distance education in quarantine, which required a flexible restructuring of the educational process. This work is devoted to the analysis of the results of an anonymous survey of students regarding their attitude to distance learning in quarantine. The survey was conducted on the basis of a specially designed questionnaire. The questionnaire was used to determine what students consider the advantages and disadvantages of distance learning, which disciplines were the most difficult to study during quarantine, which requirements students make for theoretical and demonstration materials, which information platforms and services they choose to receive quality education. The results of this study made it possible to draw some conclusions. Thus, most of the surveyed students positively assessed the organization and teaching and methodological support of distance learning in our institution and identified it as the main source of educational information. At the same time, students prefer distance learning using the ZOOM platform and the Google Classroom service. Among the advantages of distance learning, most respondents noted the ability to regulate their own workload and the presence of prerequisites for the development of personal initiative. The disadvantages of distance learning students are the lack of personal contact with the teacher, insufficient communication with classmates and excessive workload. As suggestions for improving distance learning, students often offer to include more presentations, diagrams, tables in educational materials and, if possible, place all disciplines on one information platform. Distance learning is a promising form of organization of the educational process, in which the student is an active subject of learning, which contributes to his independence and increase learning motivation. The duty of scientific and pedagogical workers is to work on creating conditions for self-realization of students in educational activities.

Key words: distance learning, questionnaire, quarantine, students, teachers, quality education.

*Рецензент – проф. Білаш С. М.
Стаття надійшла 07.12.2020 року*